

Plan

Plan för barnkonsekvensanalys för Askersunds förskolor, skolor och anpassad grundskola

Beslutad av: Barn- och utbildningsnämnden

Datum och paragraf: 2025-05-21, § 56

Dokumentansvarig: Utvecklingsledare

Revisionsdatum:

Dnr: 25BOU84

Innehåll

Inledning	3
Några viktiga begrepp	3
När ska en prövning göras?	3
Att ta fram en barnkonsekvensanalys	3
Bedömning enligt sju steg	4
BILAGA – mall för framtagande av en barnkonsekvensanalys	5
Steg 1 – identifiering	5
Steg 2 – rättigheter och hänsyn	5
Vilka eventuella rättigheter kan påverkas?	5
Steg 3 – samla fakta	6
Steg 4 – barns delaktighet	6
Steg 5 – handlingsalternativ och analys	6
Steg 6 – bedöm och fatta beslut	7
Checklista vid beslut:	7
Steg 7 – återkoppla och följa upp	8

Inledning

Syftet med att göra barnkonsekvensanalyser är att försäkra sig om att barns rättigheter finns med i beslutsfattande inom en verksamhet.

En bedömning av barnets bästa kan genomföras genom en så kallad barnkonsekvensanalys eller prövning av barnets bästa. Det innebär att göra en helhetsbedömning av vad som är den bästa lösningen för barnet eller grupper av barn.

Några viktiga begrepp

Barn - definieras som personer 0–18 år

Barnperspektiv - innebär att en vuxen så långt som möjligt sätter sig in i ett barns situation och försöker se till barnets bästa. Det handlar också om att göra sitt bästa för att förstå och respektera barns erfarenheter, upplevelser, uppfattningar och handlingar.

Barnets perspektiv - är det enskilda barnets åsikter, tankar och föreställningar om sin livssituation och de sammanhang hen befinner sig i. Barnets perspektiv innebär att barnet självt blir lyssnat på och att det utifrån ålder och mognad ges möjlighet att få bidra med sina erfarenheter, synpunkter och förslag. Om det av speciella skäl inte är möjligt att göra detta, är det viktigt att hämta barnets åsikter i efterhand.

Barnrättsperspektiv - innebär att vid varje beslut eller åtgärd som rör barn beakta, att dess rättigheter tas tillvara som barnets bästa, likvärdighetsprincipen, barnets synpunkter, barnets rätt att leva och utvecklas utifrån sina egna förutsättningar och behov, barnets intresse på kort och lång sikt och att tillräckliga resurser avsätts.

När ska en prövning göras?

Artikel 3 i Barnkonventionen slår fast att vid alla åtgärder som rör barn ska en prövning av barnets bästa göras.

Läs om vad [artikel 3](#) innebär och hur skrivningarna om barnets bästa ska förstås och tolkas.

En prövning ska göras oavsett om barn berörs direkt eller indirekt.

I FN:s barnrättskommittés [allmänna kommentar nr 14](#) kan du läsa mer om när en prövning bör göras.

Syftet med en bedömning av barnets bästa/barnkonsekvensanalys är att säkerställa att barns rättigheter finns med i beslutsfattandet inom en verksamhet. En barnkonsekvensanalys måste anpassas utifrån rådande förutsättningar.

Att ta fram en barnkonsekvensanalys

En barnkonsekvensanalys är uppdelad i sju (7) olika steg. Hur omfattande och ingående varje steg behöver vara bestäms utifrån omfattningen som åtgärden/området/insatsen påverkar barn.

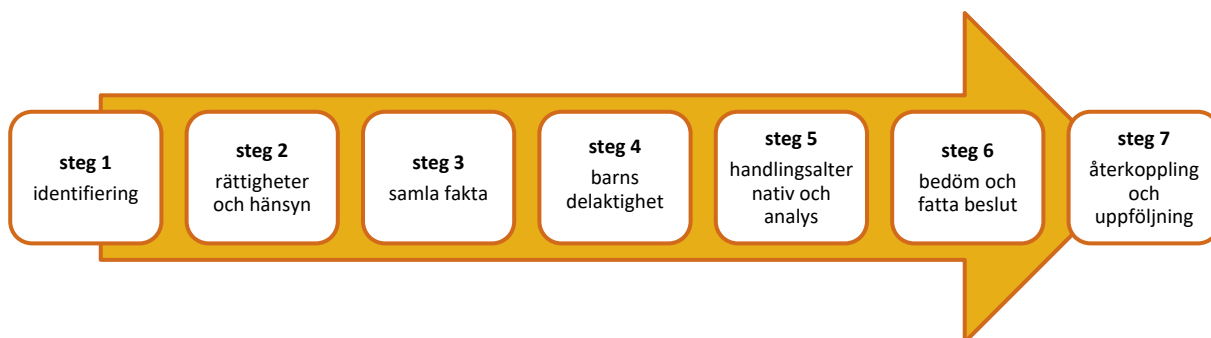
- Är bedömningen att åtgärden/området/insatsen **påverkar barn till stor del** ska en prövning av barnets bästa göras där samtliga sju steg inkluderas
- Är bedömningen att åtgärden/området/insatsen **påverkar barn till liten del** ska en enklare prövning av barnets bästa göras
- Är bedömningen att åtgärden/området/insatsen **påverkar barn i en mindre grad/inte alls** ska en begränsad eller ingen prövning av barnets bästa göras.

Samtliga tillvägagångssätt ska noggrant dokumenteras, även beslutet om att ingen prövning av barnets bästa ska göras.

Bedömning enligt sju steg

Den här mallen gäller för när barn berörs på ett generellt plan. Gäller din åtgärd/område/insats ett enskilt barn eller en specifik grupp, ska en annan barnkonsekvensanalys göras.

Det är du som beslutsfattare som har ansvaret för att det görs en prövning av barnets bästa i ärendet. Därför bör beslutsfattaren återremittera ärendet om det saknas tillräckligt underlag för att bedöma barnets bästa.

BILAGA - mall för framtagande av en barnkonsekvensanalys

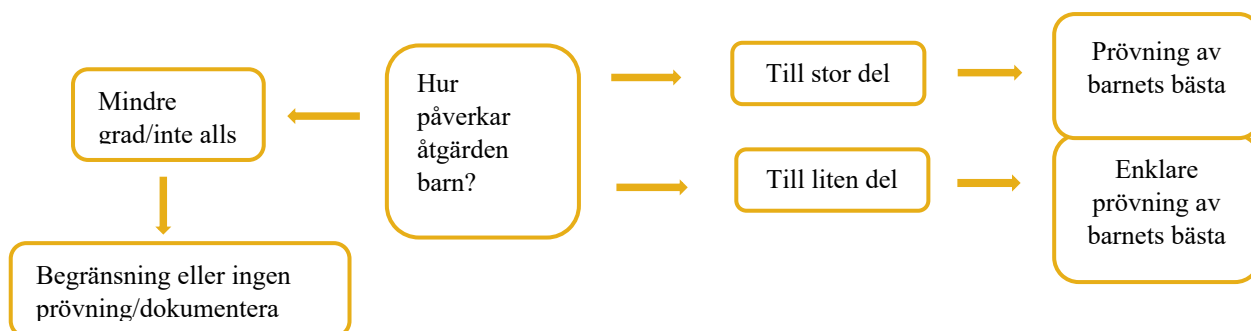
Steg 1 - identifiering

Beskriv ärendet, situation och bakgrund

- Vilken typ av ärende handlar det om?
- Vad är syftet med ärendet?

Bedöm om ärendet berör barn

- Enskilt eller i grupp
- Vilka berörs
- Direkt eller indirekt

- Ta ställning till om ytterligare kompetens behövs för att göra en prövning av barnets bästa.
- Bestäm om prövningen ska göras invävd i det aktuella ärendet, eller separat i en särskild bilaga.

Om bedömningen är att barn inte påverkas i ärendet bör detta dokumenteras.

Steg 2 - rättigheter och hänsyn

Vilka eventuella rättigheter kan påverkas?

Identifieringen av vilka av barnets rättigheter som påverkas är central för hela prövningen och måste utföras noggrant. I arbetet utgår du ifrån rättigheterna i barnkonventionen.

Artikel 3, som handlar om barnets bästa, är tillsammans med artikel 2, 6 och 12 barnkonventionens grundprinciper. Dessa artiklar måste alltid beaktas vid en prövning av barnets bästa.

Förutom grundprinciperna behöver du läsa barnkonventionens text för att bedöma om någon av de andra artiklarna påverkas i ärendet.

Du kan få viss vägledning genom FN:s barnrättskommittés allmänna kommentar nr 14. Under punkterna 53–79 listar kommittén faktorer som är viktiga att ta hänsyn till vid en bedömning av barnets bästa. Dokumentera vilka artiklar du utgår från i din prövning.

- Vilka artiklar i barnkonventionen påverkas särskilt?
- Finns det andra konventioner om mänskliga rättigheter som kan ge vägledning och som du kan behöva ta hänsyn till?

Alla barn påverkas inte på samma sätt av alla åtgärder. Till exempel kan yngre barn påverkas på ett annat sätt än ett äldre barn. Barn med olika typer av funktionsnedsättningar kan också vara en grupp som kan behöva en särskild analys.

Steg 3 - samla fakta

För att göra en prövning av barnets bästa behövs ett underlag som bygger på till exempel beprövad erfarenhet, statistik och forskning. Beprövad erfarenhet är professionens egen, gemensamma erfarenhet som genom det vardagliga arbetet vuxit fram över tid.

Forskning och statistik är också en viktig del av underlaget. De fakta du använder ska alltid redovisas. Kunskapsunderlaget ligger till grund för bedömningen av hur barn kan påverkas i ärendet.

Inför de flesta ärenden där barn berörs på generell nivå görs ett utredningsarbete. Då kan barns rättigheter inkluderas i utredningen. Men man kan också välja att ta fram en särskild bilaga där underlaget redovisas separat.

Stäm av mot regelverken. Du behöver förstå och tolka vad barnkonventionen innebär i just ditt ärende. Du behöver också kunskap om den övriga lagstiftning som du ska förhålla dig till. Utöver barnkonventionen, vilka andra lagar, förordningar eller myndighetsföreskrifter påverkar ärendet? Vad innebär dessa bestämmelser i förhållande till barnkonventionen?

Steg 4 - barns delaktighet

Barn har nödvändig och värdefull kunskap som behöver tas tillvara. Det kräver att barn har möjlighet att framföra sina åsikter. Detta kan göras på olika sätt, till exempel genom medborgardialoger, ungdomspaneler, referensgrupper, enkätundersökningar eller djupintervjuer. Du behöver ta hänsyn till barnets ålder, mognad och funktionsförmåga i valet av metod. Det som framkommer i dialogerna ska kunna ge avtryck i beslutet och det bör dokumenteras hur barns åsikter har påverkat slutresultatet.

- Om barn **berörs i lägre grad** i ärendet kan det vara tillräckligt att använda den relevanta forskning, kunskap och dokumentation av barns synpunkter som redan finns
- Om barn **påverkas i högre utsträckning** behövs kompletterande samtal eller annan inhämtad information från de barn som berörs.

Steg 5 - handlingsalternativ och analys

Stäm av eventuella handlingsalternativ mot grundprinciperna och de övriga artiklar i barnkonventionen du identifierat som relevanta för ärendet. Kommer förslagen medföra att barnets rättigheter enligt dessa artiklar stärks, försvagas eller är påverkan neutral? Tänk på att effekterna kan

komma på kort eller lång sikt. Handlingsalternativen ska också stämmas av mot barns åsikter. Om de förslag som tas fram skiljer sig från barnens uppfattningar i frågan så bör det motiveras.

Det är viktigt att inte dra generella slutsatser om vad som är barnets bästa, utan att identifiera grupper av barn som kan påverkas på olika sätt.

Din analys kan visa att det finns intressekonflikter som leder till att barnets bästa inte tillgodoses. Det kan röra sig om att intressen står emot varandra mellan olika grupper av barn, barn och andra grupper i samhället, eller barn och andra samhällsintressen. Då behöver kompenserande åtgärder identifieras. Åtgärderna ska säkerställa att beslutet blir så bra som möjligt även om barnets bästa inte bedöms väga tyngst.

Dokumentera också vilka barnrättsliga svagheter förslagen innebär. När du följer upp ärendet kan du behöva fokusera extra på de områden där det finns risker för att barns rättigheter inte uppfylls.

- Vilka positiva, neutrala eller negativa effekter kommer, eller kan, förslaget ha för barns rättigheter?
- Finns det grupper av barn som kommer att påverkas på olika sätt?
- Finns det några konkurrerande intressen mellan grupper av barn, eller mellan barn och andra grupper eller samhällsintressen?
- Är kompenserande åtgärder nödvändiga för att mildra eventuell negativ inverkan på barns rättigheter?
- Motivera om det finns förslag som skiljer sig från barnens uppfattningar och önskemål.

Steg 6 - bedöm och fatta beslut

Beskriv bedömningen av barnets bästa och motivera ditt beslut. Det är viktigt att dokumentera bedömningen så att beslutet går att granska. Beskriv vad som är barnets bästa, hur tungt det väger mot andra intressen och om förslaget till beslut är i enlighet med barnets bästa eller inte.

Hur tungt barnets bästa ska väga måste bedömas från fall till fall. När beslut fattas med hänsyn till andra intressen än barnets bästa ska du motivera varför och beskriva vilka kompenserande åtgärder som kommer att vidtas.

Checklista vid beslut:

- Vad bedömer du vara barnets bästa och hur tungt väger det mot andra intressen?
- Är förslaget till beslut i enlighet med barnets bästa eller inte?
- Om andra hänsyn tagits: motivera det, finns kompenserande åtgärder beskrivna?
- Finns tillräcklig information om hur och vilka barn som berörs av åtgärden?
- Är relevanta artiklar i barnkonventionens identifierade?
- Är relevant kunskap, forskning och beprövad erfarenhet kartlagd och analyserad?
- Är relevanta lagar, föreskrifter och riktlinjer identifierade och analyserade?
- Har barn kommit till tals och fått sina åsikter beaktade?
- Finns tillräckliga kompenserande åtgärder ifall beslutet går emot barnets bästa?

Steg 7 - återkoppla och följa upp

Det är av stor vikt att de barn som har bidragit med sina åsikter och som berörs av beslutet får återkoppling om hur processen med att pröva barnets bästa har gått till och vad beslutet blev. Tänk på att formulera informationen så att barnen förstår motiveringen till beslutet, dess innebörd och vilka konsekvenserna blir.

- Finns det redovisat hur återkopplingen till barn ska ske?

För att säkerställa att ett beslut har fått önskade effekter behöver det följas upp. Då ska de konsekvenser beslutet har fått i praktiken utvärderas.

- Hur och när sker uppföljningen och av vem?

Begreppet barnets bästa är dynamiskt och förändras över tid, eftersom samhället och kunskapen om barn ständigt utvecklas. Det betyder att vad som bedöms vara barnets bästa också förändras över tid. Därför behöver ett beslut som fattas utifrån en prövning av barnets bästa granskas och ibland omprövas.